

УДК 786.2071.1(477.83-25) О. Криштанський

ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТУ ОЛЕГА КРИШТАЛЬСЬКОГО

Тарас ДУБРОВНИЙ

*Кафедра музикознавства,
Львівський національний університет імені Івана Франка
бул. Валова, 18., Львів, Україна,
тел.: 80322394249.*

Статтю присвячено видатному українському музикантові минулого століття Олегу Романовичу Кришталю – основоположнику львівської фортепіанної школи. Найбільший внесок піаніста у розвиток української музики полягав у пропаганді творів українських, зокрема львівських композиторів.

Ключові слова: фортепіанна школа, піанізм, методика виконання, конкурс.

Олег Романович Кришталю – чільна постать в історії розвитку львівської фортепіанної школи минулого століття, походив зі знаного роду в якому переплелись гілки родин Рудницьких, Шухевичів, Смажєвських та самих Кришталю.

Батьки Олега Кришталю навчалися в Ягеллонському університеті на двох найстаріших факультетах – медичному та юридичному. Мати Ярослава, з роду Рудницьких, донька греко-католицького священика Антона Рудницького, стала першою жінкою-рентгенологом в Галичині, тим прислужившись розвитку української медицини. У середині п'ятдесятих років її обрано завідувачкою новоствореної кафедри рентгенології та медичної радіології Львівського медичного інституту та присвоєно звання Заслуженого лікаря України*.

Батько, Роман Кришталю, обрав професію юриста – став доктором права, адвокатом. Маючи музичні здібності, паралельно навчався у Музичному інституті ім. М. Лисенка у Львові по класу скрипки в Євгена Перфецького. Після завершення студій деякий час працював юристом, але в колах львівської інтелігенції, він передовсім був відомий як викладач скрипки у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка. У 1930-х рр. разом зі своїми колегами Петром Пшеничкою та Романом Савицьким створив тріо, яке зайняло чільне місце в концертній музично-просвітній діяльності, пропагуючи українську музику в Галичині.

Донька Кришталю Лідія пішла стопами матері, ставши лікарем-хірургом, доцентом Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Син Олег, змалку опановував гру на музичних інструментах – скрипці, фортепіано, віолончелі.

---

* Про це див. докладніше: [5].

Олег Роман Ярослав Криштальський (як записано у свідоцтві уродин та хрещення) народився 8 вересня 1930 р. у Львові. З дитинства батьки зосередили свою увагу на всебічному розвитку хлопчика. Домашня атмосфера була багатою на спілкування з мистецькою елітою Львова. До їхнього розкішного п'ятикімнатного помешкання з великим «сальоном» часто приходили батькові друзі, переважно музиканти, які організовували камерні концерти. Серед постійних гостей дому – П. Пшеничка, Р. Савицький, В. Барвінський, Л. Туркевич, Н. Нижанківський та ін.. Малому Боньові (так називали рідні Олега Криштальського) особливо симпатизував елегантний у манері поведінки Роман Савицький. Тому, попри бажання батька вчити сина гри на скрипці, та вже зроблені перші кроки в опануванні гри на цьому інструменті, Олег виявив бажання, що хоче навчатися гри на фортепіано, до того ж саме в Савицького. Порадившись із ним та Василем Барвінським, батько у 1936 р. віддав шестилітнього сина на навчання до Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка. У 1939 р. було організовано Державну консерваторію ім. М. Лисенка, а при ній відкрито музичну школу для особливо обдарованих дітей (за аналогією до тодішніх шкіл при консерваторіях у Києві, Москві та Ленінграді), де і продовжив своє навчання Олег Криштальський. Р. Савицького призначено деканом фортепіанного факультету, він також почав працювати на радіо, і не мав змоги займатися з учнями у школі, тож О. Криштальського взяв до свого класу близький товариш батька, професор Леопольд Мюнцер. Вони були сусідами (Криштальські жили поверхом нижче), і Олег Криштальський часто ходив на уроки до професора додому.

За німецької окупації сім'я Л. Мюнцера, дружина – англійка та син, виїхали до Англії. Сам Леопольд Мюнцер, не вповні усвідомлюючи загрозу, вирішив залишитися, відтак розділив трагічну долю галицьких євреїв. Спочатку Л. Мюнцер уник вивезення до «гетто» завдяки офіцерові вермахту, що зайняв його помешкання, але впізнавши відомого піаніста і цінуючи його талант, запропонував залишитися в нього прислугою. Вечорами Мюнцер розважав офіцера, граючи на фортепіано, водночас Олег Криштальський мав змогу продовжувати навчання у свого професора. Однак, в один з вечорів Мюнцера заарештувало гестапо і більше про нього відомостей не було*. За однією з версій, у 1943 році професор Мюнцер разом з робітниками-євреями був розстріляний у селі Лисиничах під Львовом**.

Після зникнення вчителя, Криштальський перервав заняття музикою – під час німецької окупації всі спеціалізовані музичні навчальні заклади були закриті. Лише завдяки титанічним зусиллям В. Барвінського вдалося відкрити ремісничо-фахову музичну школу, де й продовжив згодом своє навчання Олег Криштальський, у класі Меланії Байлової. З відступом німецьких військ М. Байлова, як і Р. Савицький та багато інших музикантів, емігрувала до США, і Криштальського узяв до свого класу В. Барвінський.

Разом з музичними студіями О. Криштальський з 1937 по 1939 рр. отримувал загальну освіту у школі сестер Василянок; після приходу радянської влади, в 1939-1941 рр. – у загальноосвітній СШ №5; під час німецької окупації – у Львівській гімназії. З 1944 р. гімназія була закрита, і Олег Криштальський продовжив своє навчання в загальноосвітній середній чоловічій школі №44, яку в 1947 році закінчив на відмінно.

* Зі слів О. Криштальського, про долю Мюнцера не знав навіть сам німецький офіцер.

** Про це див. докладніше: [5].

Олег Романович став одним з перших випускників спеціальної музичної школи-десятирічки. Випускний екзамен для відмінників зі спеціальності одночасно вважався вступним до консерваторії. Тому як «круглого» відмінника, Криштальського одразу було зараховано на перший курс.

Закінчивши на відмінно загальноосвітню школу, Олег Криштальський паралельно вступає до Львівського університету на англійську філологію.

Цікавим є факт опанування Криштальським гри на віолончелі. Ще в часі німецької окупації одного з учасників батькового тріо, Лева Туркевича, німецьке керівництво як талановитого диригента, призначило керівником Львівського оперного театру*. Через велику зайнятість він перестав приходити на творчі вечори у дім Криштальських тому для домашнього виконання квартетів та квінтетів не вистачало виконавця партії віолончелі**. Отож, батько сказав Олегові: “Сядь і грай!”. Так, з початку 1942 р. Олег Криштальський почав опановувати основи гри на віолончелі у П. Пшенички, який вважав свого учня дуже здібним і талановитим. Невдовзі ставши одним із учасників батькового камерного ансамблю як віолончеліст.

Навчання в консерваторії Криштальський продовжив на двох факультетах. Спочатку на фортепіанному (1947), а через рік – на оркестровому. Як піаніст, Олег Романович навчався в класах професорів В. Барвінського (до 1948 р.) та Галі Левицької (до 1949), закінчив консерваторію в 1952 р. у класі доцента Людмили Уманської. На струнному факультеті він навчався до третього курсу у П. Пшенички. Про успіхи О. Криштальського-віолончеліста свідчить друге місце на конкурсі виконання віолончельних сюїт Баха. Однак тодішня викладачка фортепіано Людмила Уманська наполягла, щоб Криштальський зосередив увагу винятково на фортепіанній грі. Через те музикант залишив студії з англійської філології у львівському університеті, гру на віолончелі, а також, навчання майстерності диригування, яку вже протягом року (з 1949 р.) здобував у Миколи Колесси. Він продовжував займатися в камерному класі П. Пшенички, грав у батьківському ансамблі, однак уже тільки як піаніст***.

Концертну діяльність О. Криштальський розпочав під час навчання в консерваторії у класі Галі Левицької. Вона одна з перших запровадила “тематичні та монографічні концерти учнів свого класу” [2, с. 57], що було новою формою педагогічної роботи консерваторії. Тоді ж Криштальський познайомився з видатним диригентом Ісаком Паїним, який підтримав його як концертуючого піаніста-початківця. У 1949 р. вони виконали дві частини (II та III) Першого концерту П. Чайковського.

* Слід зазначити, що Л. Туркевич в окупаційні роки вивів оперне мистецтво на дуже високий рівень, завдяки чому Львівський оперний театр вважався одним з кращих у Європі. Тоді було поставлено опери «Тоска», «Кармен», «Аїда», «Травіата», «Пер Гюнт», «Мадам Батерфляй» та багато ін. На сцені Львівської опери виступали кращі солісти того часу – Л. Черних, І. Маланюк, О. Руснак, З. Дульчицький, І. Рубчак, Н. Шевченко та ін. Згодом, Л. Туркевич емігрував до Канади.

** Учасниками квартету був Р. Савицький, Р. Криштальський, Л. Туркевич та П. Пшеничка. В такому складі квартет існував до 1942 р. Коли Р. Савицький почав працювати на радіо, а Л. Туркевич став заступником головного диригента оперного театру, квартет, уже виключно струнний, продовжував працювати завдяки головному диригентові оперного театру австрійцю Фріцу Вайдліху, що сам став його учасником, зайнявши місце першої скрипки. Партію другої скрипки виконував Р. Криштальський, альт – Б. Задорожний, віолончелі – П. Пшеничка. У 50-х рр. квартет існував у такому складі: Р. Криштальський (перша скрипка), Л. Пташек (друга скрипка), Б. Задорожний (альт), П. Пшеничка (віолончель)

*** Про це див. докладніше: [7, с. 42].

Після передчасної смерті Г. Левицької О. Криштальський продовжував навчання в молодого педагога з Москви – Людмили Уманської, завдяки якій, долучився до російської піаністичної традиції. У 1952-1956 рр. навчався в аспірантурі Московської консерваторії ім. П. І. Чайковського у професора Самуїла Фейнберга.

Відомо, що тогочасні викладачі Львівської консерваторії, С. Людкевич, А. Кос-Анатольський, М. Колесса, клопотали за талановитого піаніста перед ректоратом Московської консерваторії. Зокрема, зберігся рекомендаційний лист С. Людкевича, про який згадано у праці Тереси Старух “Олег Криштальський” у 2000 році [9, с. 21-22] (цей варіант листа був уже редагований, і перекладений російською мовою). У домашньому архіві О. Криштальського зберігся попередній, чорновий варіант рукопису С. Людкевича, написаний олівцем, у типово галицькому стилі, де Людкевич характеризує Криштальського як “одного з найкращих піаністів за всю історію Львівської консерваторії”.

Отож, Олег Криштальський належав до музикантів, на формування якого вплинуло кілька фортепіанних шкіл: праяма – в особах В. Барвінського та Р. Савицького, віденська – Л. Мюнцера та Г. Левицької та московська – Уманської, а згодом Фейнберга.

Припускаємо, що визначальним чинником формування піанізму Криштальського стало навчання у Романа Савицького та Василя Барвінського.

Р. Савицький – учень В. Барвінського та Вілема Курца – послідовно сповідував принципи своїх учителів, акцентуючи у вихованні піаніста на послідовному вивченні великої кількості етюдів, гам, акордів та пасажів, що сприяло вдосконаленню технічної сторони. Це одна з головних характерних рис методики Савицького, манері виконавського стилю якого була притаманна ритмічна та технічна точність, віртуозність, натомість не характерна сентиментальність та перебільшена ліризація тощо. Разом з тим від В. Курца Р. Савицький перейняв особливу увагу до “звукодобування, виразного інтонування, прозорої педалізації”*.

Впливи В. Барвінського, також учня В. Курца, були дещо іншими, позначені елегантністю, ліричністю, співучістю звучання інструменту. Барвінський “більше уваги звертав на випрацювання співучого повного тону, виразної інтонації, використання вагової техніки” [8, с. 212]. Технічні твори, етюди сприймав як мистецькі опуси з багатою образністю, виразною мелодичною лінією. Як згадує Криштальський, “Барвінський вмів зробити з кожної технічної вправи музичну мініатюру, наповнену змістом, зокрема, це стосувалося верхнього голосу – мелодичної лінії, а також лінії басу”. Це віддзеркалювало загальні естетичні уподобання Барвінського, що були тісно пов’язані “як з українською сердечністю, так і з особистою схильністю до стилю сецесії” [8, с. 238], позначеної наскрізною перемелодизацією-плинністю фактур.

Навчання в консерваторії розвинуло, доповнило та розширило стильові обрії піаніста. Так, Л. Мюнцер, учень Е. Штоєрмана, був близький до засадничих основ школи Вілема Курца**, зокрема, через вироблення “барвистого «партитурного» звучання інструменту” [6, с. 93].

* Про це див. докладніше: [8, с. 223–228].

** Е. Штоєрман був учнем В. Курца й відповідно основні принципи свого вчителя передав Л. Мюнцеру.

У класі Галі Левицької, учениці Є. Лялевіча та П. Вайнгартера* Криштальський розширив погляди на піанізм, звертаючи основну увагу на звукодобування, глибоке, інтелектуальне розуміння виконуваного твору. “Глибина задумів, позбавлена будь-яких зовнішніх ефектів, змістовність, стриманість почуттів, природність і простота” [2, с. 57] – основні риси виконавського стилю Левицької, які вона прищеплювала своїм учням. Будучи піаністкою оркестрового плану, домагалася дзвінкого звучання інструменту, особливо у верхніх регістрах. Це дещо контрастувало з педагогічними принципами Василя Барвінського, який завжди культивував “співучість” у виконанні твору. Відтак Криштальський був “приречений” поєднати у своїй манері багату оркестральність і психологічну камерність трактування інструменту.

Людмила Уманська, яскрава представниця російської школи, учениця С. Фейнберга, сповідувала передусім технічну досконалість виконання, яку Криштальський довів до рівня естетичного «надзавдання» у виконавському мистецтві.

Слід зазначити, що московська педагогічна фортепіанна школа у Львівській консерваторії була представлена кращими виконавцями, тому українські музиканти прийняли їх дуже відкрито і позитивно. Як згадувала Н. Кашкадамова, “львів’яни зацікавлено і охоче сприймали позитивні здобутки радянських піаністів, починаючи з 40-х і 50-х років: захоплено вітали концерти молодого Святослава Ріхтера і відкриті уроки його вчителя Генріха Нейгауза” [3, с. 177]. На одному з майстеркласів Г. Нейгауза, виступив О. Криштальський. Роздуми Маестро щодо виконання творів Шопена (зокрема, Фантазії f-moll), його неабиякий педагогічний хист, справили незабутнє враження на молодого піаніста. Згодом, навчаючись в аспірантурі Московської консерваторії у професора С. Фейнберга, Криштальський відвідував відкриті уроки Г. Нейгауза, на якого піанізм Криштальського теж справив враження, і вони заприятелювали.

Тож увібравши традиції «московської школи», львівські музиканти – О. Криштальський, Марія Крушельницька, Марія Тарнавецька, Христина Мисюк та ін. зберігали “відчуття своєрідності регіональних традицій ... не втрачаючи бажання думати, відчувати, грати по-своєму”. Для прикладу, коли Криштальський навчався в аспірантурі у Фейнберга, стильова лінія Барвінського ніби відійшла на другий план, натомість на перший вийшло завдання досягнути віртуозно-оркестрового звучання інструменту. Однак після консультацій у Мільштейна (учня Ігумнова) він відновив рису кантиленності і ліричності, яку свого часу розвинув у ньому Барвінський. Так у поєднанні традицій поставали “потужні фортепіанні класи у Львівській консерваторії, визначаючи її педагогічну орієнтацію” [3, с. 179-180].

Після успішного закінчення аспірантури О. Криштальський повернувся до Львова і на запрошення ректора** М. Колесси став доцентом Львівської державної консерваторії (зараз Львівська національна музична академія) ім. М. Лисенка, на кафедрі спеціального фортепіано, яку тоді очолював представник київської піаністичної школи О. Ейдельман. Можливо тому за спостереженням Віктора Козлова, Олег Криштальський – вихованець Московської аспірантури класу відомого піаніста Самуїла Фейнберга – вже від середини 60-х рр. став своєрідним

* Після проходження майстеркласів у Е. Петрі, Левицька дещо переосмислила свої піаністичні принципи.

** У цей час, керівник Вищого навчального закладу обіймав посаду директора.

антиподом домінуючого напрямку в роботі Львівської фортепіанної кафедри і зумів виявити індивідуальність як у педагогічній манері, так і у виконавстві [4, с. 30], чим збагатив життя консерваторії. Саме в цей час розпочинається активна концертна діяльність Криштальського. Ставши лауреатом Всесоюзного та Міжнародного конкурсів піаністів VI Всесвітнього фестивалю у Москві, він безперервно концертує в республіках СРСР та за кордоном. Його неодноразові великі концертні поїздки в Україні, Закавказзі, Сибіру, виступи в Москві та Ленінграді, на Далекому Сході, у Польщі (1959), Чехословаччині (1960), НДР (1961) мали незмінний успіх.

За участь у фестивалі “Дніпрові зорі” в Києві (1964), він єдиний із солістів отримав подяку Міністра культури СРСР.

Одна з перших вагомих нагород, що засвідчила визнання Криштальського як високопрофесійного піаніста – орден “Знак пошани” вручений Президією Верховної Ради СРСР (1960) за концертно-виконавську діяльність та участь у Декаді українського мистецтва в Москві.

Відбуваються значні зміни і в кар’єрі музиканта. Так, у 1966 р. кафедра спеціального фортепіано у зв’язку з великою кількістю викладачів, була розділена на дві. Однією залишився керувати О. Ейдельман, а другу у віці 36 років очолив енергійний Олег Криштальський. Через рік, у 1967 р. йому присвоєно почесне звання Заслуженого артиста УРСР.

У Львові О. Криштальський активно співпрацює з тогочасними львівськими композиторами – М. Колесою, І. Вимером, А. Кос-Анатольським та ін., виконуючи їхні твори в різних містах Радянського Союзу та країнах східної Європи (Польщі, Чехословаччині, НДР тощо). Підтримуючи дружні зв’язки з композиторами союзних республік, зокрема Грузії, Криштальський пропагує їхні твори у Львові, до прикладу здійснив прем’єру Концерту №2 Отара Тактакішвілі (1974). Разом з тим у Львові було вперше виконано Концерт №2 Левка Ревуцького (1969), а також низку творів А. Кос-Анатольського («Гомін Верховини», «Гуцульська токата», 4 прелюди з Циклу 6 прелюдів), серед яких, особливе місце належить Другому фортепіанному Концерту №2 a-moll; М. Колесси (“Фантастичний прелюд”, “Дрібнички”); В. Барвінського (Соната (1993), Квінтет, Секстет); М. Дремлюги (Концерт для фортепіано з оркестром Des-dur); С. Людкевича (Квінтет “Меланхолійний вальс”); І. Вимера (“Ноктюрн”, “Токата”, “Етюд-картина” e-moll). До кожної концертної програми піаніста входили твори українських, особливо львівських композиторів. Це був важливий етап становлення української фортепіанної музики, зокрема й на всесоюзному рівні. Про причетність О. Криштальського до цього процесу свідчить напружений графік концертної діяльності, коли “Укрконцерт”, а згодом і “Союзконцерт” підписали угоду з Криштальським, згідно з якою він повинен був давати до 15 (!) концертів щоквартально.

Олег Криштальський також був великим пропагандистом камерної музики, любив і знав її ще з дитинства, про що свідчать часті виступи зі струнними та духовими квартетами та квінтатами Львівської консерваторії.

У 1972 р. Криштальського затверджують на посаді проректора з навчальної та наукової роботи (1972-1989 рр.). Про ці роки він, на жаль, згадує зі смутком, оскільки ця робота, на думку піаніста, негативно позначилася на його творчості. Не було можливості готувати нових програм, вести ширшу концертну діяльність, та разом з тим, завдяки посаді відкрилась інша сторона особистості. За свідченням очевидців на посаді проректора він зарекомендував себе як добрий керівник та

порадник. Зокрема, Тереса Старух зазначає, що «Олег Романович наполегливо залучав багатьох викладачів до творчої праці, до написання монографій, дисертацій, сприяв наведенню контактів з провідними науковцями Києва, Москви. Одночасно своїм невтомним прикладом заохочував молоде покоління до концертної діяльності [9, с. 50].

Окрім згаданих обов'язків, слід зазначити участь Криштальського у численних конкурсах – всесоюзних, міжнародних та республіканських, де він неодноразово очолював журі (VI Всесоюзному конкурсі піаністів у Ташкенті (1981), Воронежі (1985), II Всесоюзному конкурсі ім. С. Рахманінова (1990), членство в журі на Міжнародному конкурсі ім. Сметани у Празі (1988), Міжнародному конкурсі ім. С. Прокоф'єва в Маріуполі (1996, 1998), головування та членство в журі конкурсу ім. Лисенка, а також у багатьох міських, регіональних та обласних конкурсах в Україні та Галичині). Увага до конкурсного життя свідчить про переконання Криштальського, що «конкурс – це основа підготовки концертуючого піаніста», при тому, що він не є самоціллю, однак дає можливість проявити себе. Як кожне змагання, участь у конкурсі вимагає значно більше сил, аніж просто концертна діяльність. Успіхом власної сольної кар'єри Криштальський завдячує саме постійній участі у конкурсах, де він не завжди отримував лауреатство, однак, за його словами, ці виступи давали йому наснагу і психологічний комфорт на концертних гастролях.

Після святкування свого 70-літнього ювілею, виступивши з низкою концертів у містах Західної України і присвятивши їх учителям В. Барвінському, М. Колесі та А. Кос-Анатольському Олег Криштальський завершив свою концертну діяльність. В останнє десятиліття він зосередився в основному на викладацькій роботі, паралельно залишаючись незмінним головою конкурсів молодих піаністів ім. В. Барвінського у Дрогобичі та Івано-Франківську, а також членом журі конкурсу ім. Н. Нижанківського у Стрию.

Професор, Народний артист України (з 1990 р.), Олег Криштальський за свою концертну та суспільно-музичну діяльність був нагороджений двома орденами “Знак пошани” (1960, 1981 рр.) та Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Казахської РСР (1966 р.). За вагомий внесок у розвиток українського музичного мистецтва, високу професійну майстерність та багаторічну сумлінну працю – Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України (2003 р.), Почесними відзнаками Міністра культури і мистецтва України «За досягнення в розвитку культури і мистецтва» (2000, 2009 рр.) та Почесною Грамотою Львівської облдержадміністрації. Особливо, приємною несподіванкою для Криштальського стала Почесна нагорода – «Золотий рояль» – Михайла Стріхаржа, за внесок у розвиток культурних зв'язків між Україною та Німеччиною, яку йому було вручено в 1998 р. У 2001 році вийшов компакт-диск під назвою “Олег Криштальський. Краще...”. До 70-літнього ювілею від дня народження було видано монографію Т. Старух “Олег Криштальський” (2000), та збірник “Олег Криштальський. Спогади, статті, матеріали” під редакцією Наталії Кашкадамової (2000).

До останніх днів Олег Криштальський продовжував працювати на посаді завідувача кафедри спеціального фортепіано Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка. Помер 13 квітня 2010 р. напередодні свого 80-літнього ювілею.

Останні місяці життя О. Криштальський присвятив себе спогадам. Вони були записані й вийшли друком вже, на жаль, після смерті Маестро, однак, так як і

сподівався Олег Романович, презентація книжки відбулася на пам'ятному вечорі до 80-річчя від дня його народження. Спогади, доповнені великою кількістю світлин з домашнього архіву, свідчили про бажання нікого не обійти увагою, нічого не забути. Відомі люди, з якими протягом життя мав змогу спілкуватися Криштальський, його вчителі, диригенти, музиканти, залишили помітний слід у формуванні творчої особистості Маестро. З пієтетом він згадував Василя Барвінського, Миколу Колессу, Анатолія Кос-Анатольського, Отара Тактакішвілі, Ісака Паїна та ін. Їхні життєві настанови передавав численним учням і колегам, що продовжують творити історію української музичної культури.

1. *Блажкевич Г., Старух Т.* Правда і міфи про львівських піаністів – основоположників фортепіанної школи. – Львів: Сполом, 2002. – С. 124–125.
2. *Дітчук О.* До історії фортепіанної педагогіки у Вищому музичному інституті ім. Миколи Лисенка// *Musica Humana*. Збірник статей кафедри музичної україністики ЛДМА, число 2. – Відповідальний редактор Ю. Ясіновський. – Львів, 2005. – С. 53–59.
3. *Кашкадамова Н.* Львівська фортепіанна школа: традиції та розвиток // *Н. Кашкадамова, Л. Садова / Musica Humana*. Наукові збірники ЛДМА ім. М. Лисенка. – Вип. 8. – Збірник статей кафедри музичної україністики. – Ред. Ю. Ясіновський. – До 150-ліття Львівської консерваторії. - Львів, 2003. – С. 169-187.
4. *Козлов В.* Про ставлення до життя і до музики Олега Криштальського – артиста-піаніста та педагога// *Олег Криштальський. Спогади. Статті. Матеріали. – До 70-річчя від дня народження/ Ред. упорядник Н. Кашкадамова. – Львів : Місіонер, 2000. – С. 29–33.*
5. *Криштальська Л.* Про родину Криштальських // *Олег Криштальський. Спогади. Статті. Матеріали. – До 70-річчя від дня народження/ Ред. упорядник Н. Кашкадамова. - Вид. «Місіонер»: Львів, 2000. – С. 5-8.*
6. *Лабанців-Попко З.* Сто піаністів Галичини // *Наукове товариство ім. Шевченка. – Українознавча наукова бібліотека НТШ. – Ч. 23. – Львів, 2008. – С. 93.*
7. *Мариняко Н.* Виступи Олега Криштальського у камерному ансамблі // *Олег Криштальський. Спогади. Статті. Матеріали. – До 70-річчя від дня народження/ Ред. упорядник Н. Кашкадамова. – Львів : Місіонер, 2000. – С. 41–44.*
8. *Садова Л.* Фортепіанна школа Вілема Курца. – Дрогобич: Посвіт, 2009. – С. 223-228.
9. *Старух Т.* Олег Криштальський. – Львів: Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка, 2000. – 64 с.

THE TRAITS TO THE PORTRAIT OF OLEH KRYSHITALSKY

Taras DUBROVNY

*Musicology department,
I. Franko Lviv National University
Valova str., 18, Lviv, Ukraine,
tel.: 80322394249.*

The research deals with famous Ukrainian musician of the past century Oleh Kryshchalsky – the founder of Lviv piano school. The largest contribution of the pianist in the development of Ukrainian music was to promote works of Ukrainian, in particular Lviv composers.

Keywords: piano school, pianism, a method of performing, competition.

ШТРИХИ К ПОРТРЕТУ ОЛЕГА КРИШТАЛЬСКОГО

Тарас ДУБРОВНЫЙ

*Кафедра музыкознания,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Валова, 18., Львов, Украина,
тел.: 80322394249.*

Статья посвящена одному из выдающихся музыкантов Украины прошлого века Олегу Романовичу Криштальскому, основателю львовской фортепианной школы, внёсшему неоценимый вклад в развитие национальной музыки, популяризацию произведений украинских и особенно львовских композиторов.

Ключевые слова: фортепианная школа, пианизм, методика исполнения, конкурс.

Стаття надійшла до редколегії 21.02.2012

Прийнята до друку 15.09.2012